

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 21ης Ιανουαρίου 1987 *

Στην υπόθεση 76/84,

Alessandro Rienzi, πρώην υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Plantage Centrum 9, Wouwse Plantage (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενος από τους δικηγόρους Βρυξελλών Jacques Putzeys και Xavier Leurquin, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο το δικαστικό επιμελητή Nickts, 17, boulevard Royal,

προσφεύγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από το νομικό της σύμβουλο Δημήτριο Γκουλούση, επικουρούμενο από το δικηγόρο Βρυξελλών Robert Andersen, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Manfred Beschel, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή, με την οποία ζητείται να ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1983, που αναγνωρίζει δικαίωμα συντάξεως λόγω αναπηρίας στον Rienzi, καθώς και το συνοδευτικό έγγραφο της ίδιας ημέρας, καθόσον δεν αναγνωρίζουν ότι η ασθένεια που προκάλεσε την αναπηρία του προσφεύγοντος συνιστά επαγγελματική ασθένεια,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

συγκείμενο από τους F. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, G. Bosco και R. Joliet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz

γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 23ης Απριλίου 1986,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Οκτωβρίου 1986,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Μαρτίου 1984 ο Alessandro Rienzi, πρώην υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, άσκησε προσφυγή, με την οποία ζητεί να ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1983, η οποία του αναγνωρίζει δικαίωμα συντάξεως λόγω αναπηρίας, καθώς και το συνοδευτικό έγγραφο με την ίδια ημερομηνία, καθόσον δεν αναγνωρίζουν ότι η νόσος που προκάλεσε την αναπηρία του προσφεύγοντος συνιστά επαγγελματική νόσο κατά την έννοια του άρθρου 78, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως (εφεξής: ο κανονισμός).
- 2 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η διαδικασία, οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για να σχηματίσει κρίση το Δικαστήριο.
- 3 Με τον πρώτο λόγο της προσφυγής του ο Rienzi ισχυρίζεται ότι η απόφαση της 27ης Ιουνίου 1983 χαρακτηρίζεται από αντιφάσεις, λάθη και ανεπαρκή αιτιολογία, επειδή, αφενός, αναφέρει ότι βασίζεται αποκλειστικά στο πόρισμα της επιτροπής αναπηρίας, η οποία, κατά τον προσφεύγοντα, είχε αναγνωρίσει την ύπαρξη αναπηρίας που οφειλόταν σε επαγγελματική νόσο, αφετέρου, αποφεύγει να εφαρμόσει το άρθρο 78, δεύτερο εδάφιο, όπως επιβάλλεται βάσει αυτού του πορίσματος.
- 4 Με το δεύτερο λόγο ο Rienzi επικαλείται παράβαση του άρθρου 13 του παραρτήματος VIII του κανονισμού, παραβίαση της γενικής αρχής « *patere legem quam ipse fecisti* » και υπέρβαση εξουσίας με το αιτιολογικό ότι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (ΑΔΑ) με το να απομακρυνθεί από το κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος περιεχόμενο του πορίσματος της επιτροπής αναπηρίας, υπεισήλθε παρανόμως στο πεδίο της αρμοδιότητας που έχει αποκλειστικά η επιτροπή αναπηρίας και εκτός αυτού δεν σεβάστηκε εντολή που αυτή η ίδια είχε δώσει σ' αυτή την επιτροπή.

- 5 Προς στήριξη των ισχυρισμών του ο Rienzi υποστηρίζει ότι η ΑΔΑ ανέθεσε ρητά στην επιτροπή αναπηρίας, όπως συνάγεται από ένα έγγραφο του αναπληρωτή γενικού διευθυντή του προσωπικού και της διοίκησης, της 15ης Μαρτίου 1983, να αποφανθεί επί του ζητήματος κατά πόσο η αναπηρία του προσφεύγοντος ήταν αποτέλεσμα επαγγελματικής ασθένειας· ότι η επιτροπή αναπηρίας διαπίστωσε, στο πόρισμά της της 7ης Μαΐου 1983, ότι η αναπηρία του προσφεύγοντος «εκδηλώθηκε συνεπεία συγκεκριμένων γεγονότων που επήλθαν κατά την άσκηση των καθηκόντων του»· ότι ένα από τα μέλη της επιτροπής διαβεβαίωσε τον προσφεύγοντα, με μια δήλωση της 6ης Σεπτεμβρίου 1983, ότι η επιτροπή «εξομοίωσε την ασθένειά σας προς νόσο επαγγελματικής προελεύσεως».
- 6 Εκ προοιμίου πρέπει να παρατηρηθεί ότι για να κριθεί το βάσιμο αυτών των ισχυρισμών πρέπει πρώτα να ερευνηθεί το ζήτημα αν η επιτροπή αναπηρίας είναι αρμόδια κατά τον κανονισμό όχι μόνο για να διαπιστώσει την ύπαρξη νόσου που συνεπάγεται αναπηρία, αλλά και για να προβεί στο νομικό χαρακτηρισμό της έννοιας της επαγγελματικής νόσου, ιδίως στην περίπτωση που πρέπει να διαπιστωθεί αν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ των παθολογικών συμπτωμάτων που εμφανίζει ένας υπάλληλος και της κανονικής ασκήσεως των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας του. Πράγματι, αρνητική απάντηση σε αυτό το ερώτημα θα καθιστούσε δυνατή ενιαία κρίση επί του πρώτου και του δεύτερου λόγου της προσφυγής.
- 7 Ως προς αυτό πρέπει να παρατηρηθεί ότι η επιτροπή αναπηρίας απαρτίζεται κατά το άρθρο 7 του παραρτήματος II του κανονισμού από τρεις γιατρούς και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 9 αυτού του παραρτήματος, μπορεί να εξετάσει, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, κάθε γνωμάτευση ή πιστοποιητικό του θεράποντος γιατρού του ενδιαφερομένου υπαλλήλου ή των γιατρών γενικής ιατρικής που αυτός θεώρησε σκόπιμο να συμβουλευθεί.
- 8 Όσον αφορά τη φύση των καθηκόντων της, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά το άρθρο 13 του παραρτήματος VIII του κανονισμού, η εν λόγω επιτροπή είναι αρμόδια να διαπιστώνει την ύπαρξη ολικής διαρκούς αναπηρίας που θέτει τον υπάλληλο σε αδυναμία ασκήσεως των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας του.
- 9 Από την ίδια τη σύνθεση της επιτροπής αναπηρίας, καθώς και από τη φύση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί συνάγεται ότι είναι αποκλειστικά αρμόδια για να προβαίνει σε εκτιμήσεις ιατρικού χαρακτήρα. Σε όλες τις περιπτώσεις που είναι αναγκαίο να γίνει νομικός χαρακτηρισμός, παύει η αρμοδιότητά της.

- 10 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 1983, Κ. κατά Συμβουλίου, 257/81, Συλλογή σ. 1) η αρμοδιότητα της επιτροπής αναπηρίας περιορίζεται στον προσδιορισμό της αιτίας της ανικανότητας προς εργασία και στην εξακρίβωση του κατά πόσο η παθολογική κατάσταση του προσφεύγοντος εμφανίζει «σχέση, αρκετά άμεση με ειδικό και τυπικό κίνδυνο συνδεδεμένο με τα καθήκοντα που έχει ασκήσει ο προσφεύγων». Δεν μπορεί ωστόσο παρά να πρόκειται για τον κίνδυνο που είναι συνδεδεμένος με τα καθήκοντα που ασκούνται συνήθως.
- 11 Μόνο η διοίκηση έχει αρμοδιότητα να εκτιμήσει τις νομικές συνέπειες που συνάγονται από τις διαπιστώσεις ιατρικής φύσεως και ιδίως να κρίνει, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου, αν η αναπηρία προέρχεται από συμπεριφορά που αντίκειται στις υποχρεώσεις του υπαλλήλου κατά τον κανονισμό.
- 12 Αν αυτά είναι τα όρια της αρμοδιότητας της επιτροπής αναπηρίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η εν λόγω επιτροπή δικαιούνται να εκφέρει γνώμη που να υπερβαίνει τη διαπίστωση της σχέσης αιτίας-αποτελέσματος μεταξύ της αναπηρίας και μιας ασθένειας που οφείλεται σε ορισμένα γεγονότα, τα οποία πάντως η επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να χαρακτηρίσει από νομικής απόψεως. Συνεπώς, τόσο ο πρώτος όσο και ο δεύτερος λόγος πρέπει να απορριφθούν, καθόσον με αυτούς υποστηρίζεται ότι η επιτροπή αναπηρίας είναι εξίσου αρμόδια να προσδιορίσει από νομικής απόψεως την έννοια της επαγγελματικής ασθένειας.
- 13 Όσον αφορά το επιχείρημα της ανεπαρκούς αιτιολογίας της απόφασης, καθόσον αυτή δεν φαίνεται να στηρίζεται αποκλειστικά στο πόρισμα της επιτροπής αναπηρίας, πρέπει να υπομνηστεί ότι αυτή η αιτιολογία πρέπει ομοίως να εκτιμηθεί υπό το φως του εγγράφου που συνοδεύει την απόφαση, στο οποίο διευκρινίζεται ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται από την επιτροπή αναπηρίας δεν ανταποκρίνονται σε καμία από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 78. Σαφώς συνάγεται από αυτή τη διευκρίνιση ότι η ΑΔΑ θεώρησε πως δεν συντρέχει επαγγελματική ασθένεια. Συνεπώς πρέπει και ο πρώτος λόγος να απορριφθεί, καθόσον αναφέρεται στην ανεπαρκή αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 14 Με τον τρίτο λόγο ο Rienzi ισχυρίζεται ότι η ρητή απόρριψη της ενστάσεώς του, της 13ης Ιουλίου 1983, που επήλθε στις 20 Δεκεμβρίου 1983, έχει διαφορετική αιτιολογία από εκείνη, στην οποία στηρίζεται η απόφαση της 27ης Ιουνίου 1983, ενώ η διοικητική αρχή που επιβεβαιώνει μια αρχική απόφαση δεν έχει αρμοδιότητα να μεταβάλει την αιτιολογία εκ των υστέρων.

- 15 Σχετικώς πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η αιτιολογία της απόφασης πρέπει — όπως αναφέρθηκε και παραπάνω — να εκτιμηθεί υπό το φως του συνοδευτικού εγγράφου, πράγμα που επιτρέπει το συμπέρασμα ότι η απόφαση της 27ης Ιουνίου 1983 αιτιολογήθηκε με αναφορά στην έλλειψη επαγγελματικής ασθένειας. Συνεπώς, η απόφαση που απορρίπτει ρητά την ένσταση δεν περιέχει καμία νέα αιτιολογία, διευκρινίζοντας ότι, καθόσον η ασθένεια του προσφεύγοντος οφείλεται στην κανονική και συνήθη άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας της ΑΔΑ σε σχέση με παράνομη συμπεριφορά του προσφεύγοντος, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν μπορεί να αναγνωρίσει τον επαγγελματικό χαρακτήρα της ασθένειας του προσφεύγοντος, ούτε, επομένως, να τον υπαγάγει στα ευεργετήματα που απορρέουν από μια τέτοια αναγνώριση.
- 16 Εφόσον λοιπόν η απόφαση που απορρίπτει την ένσταση δεν περιέχει νέα αιτιολογία σε σχέση με την αρχική απόφαση, ο τρίτος λόγος της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.
- 17 Με τον τέταρτο λόγο ο Rienzi ισχυρίζεται ότι η απόφαση της 27ης Ιουνίου 1983 είναι πλημμελής λόγω καταχρήσεως εξουσίας, επειδή η ΑΔΑ, αρνούμενη να αναγνωρίσει την επαγγελματική προέλευση της ασθένειας, επεδίωξε στην πραγματικότητα να κολάσει για μια ακόμα φορά τη φερόμενη ως κακή διαγωγή του προσφεύγοντος.
- 18 Για να εξακριβωθεί η ύπαρξη καταχρήσεως εξουσίας είναι καταρχάς αναγκαίο να διευκρινιστεί μήπως η απόφαση που εξέδωσε η ΑΔΑ σχετικά με τον προσφεύγοντα δεν αποτελεί απόφαση που υποχρεούνταν να εκδώσει σύμφωνα με τον κανονισμό και αν επομένως η ΑΔΑ κακώς θεώρησε, βάσει της μη αμφισβητηθείσας έκθεσης της επιτροπής αναπηρίας, ότι δεν επρόκειτο για επαγγελματική νόσο.
- 19 Δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι « τα συγκεκριμένα γεγονότα που επήλθαν κατά την άσκηση των καθηκόντων του », τα οποία, κατά την έκθεση της επιτροπής αναπηρίας, είναι η αιτία της ασθένειας του προσφεύγοντος, σχετίζονται με την κίνηση και την εξέλιξη της πειθαρχικής διαδικασίας, καθώς και την επιβολή της ποινής του υποβιβασμού συνεπεία της διαγωγής του προσφεύγοντος, η οποία, όπως δέχτηκε το Δικαστήριο με απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985, αντέκειτο στις υποχρεώσεις ενός υπαλλήλου.

- 20 Εναπόκειται στην ΑΔΑ να απαντήσει στο ερώτημα, δεδομένου ότι πρόκειται για νομικό ζήτημα, κατά πόσο τα πραγματικά περιστατικά που είναι η αιτία της αναπηρίας του προσφεύγοντος συνιστούν κίνδυνο συμφυή με την άσκηση των καθηκόντων του, κατά την έννοια της προαναφερθείσας αποφάσεως της 12ης Ιανουαρίου 1983.
- 21 Πρέπει να παρατηρηθεί, σχετικώς, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η ασθένεια του προσφεύγοντος δεν συνδέεται με την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας, αλλά με κινδύνους που απορρέουν από διαγωγή που αντίκειται στις υποχρεώσεις που υπέχουν οι υπάλληλοι από τον κανονισμό και που είναι επομένως τελείως άσχετοι προς την κανονική άσκηση των καθηκόντων του προσφεύγοντος.
- 22 Ενόψει των σκέψεων που προηγούνται, πρέπει να συναχθεί ότι η ΑΔΑ ήταν υποχρεωμένη, βάσει του κανονισμού, να αποφανθεί ότι η ασθένεια που έπληξε τον προσφεύγοντα δεν συνιστά επαγγελματική ασθένεια.
- 23 Επομένως, ο τέταρτος λόγος πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 24 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα. Ωστόσο κατά το άρθρο 70 του ίδιου κανονισμού προκειμένου περί προσφυγών των υπαλλήλων των Κοινοτήτων, τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 3, μπορεί το Δικαστήριο, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να καταδικάσει ακόμα και το νικήσαντα διάδικο στην καταβολή στον αντίδικο των εξόδων, στα οποία αναγκάστηκε να υποβληθεί.
- 25 Πρέπει σχετικώς να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή αναγνώρισε ότι το έγγραφό της της 15ης Μαρτίου 1983, με το οποίο έδωσε εντολή στην επιτροπή αναπηρίας να εξετάσει την κατάσταση του προσφεύγοντος, ήταν διατυπωμένο με ασαφή τρόπο και μπορούσε να προκαλέσει την εντύπωση ότι η επιτροπή αυτή ήταν αρμόδια να αποφανθεί και επί της εννοίας της επαγγελματικής ασθένειας. Αυτή η ασάφεια ενισχύθηκε από το στερεότυπο έντυπο που χρησιμοποιεί η Επιτροπή και που προσαρτήθηκε στο προαναφερόμενο έγγραφο, το οποίο περιείχε μια φράση, κατά την οποία « η επιτροπή αναπηρίας δηλώνει ότι η αναπηρία οφείλεται/δεν οφείλεται σε επαγγελματική ασθένεια ».

- 26 Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 3, του κανονισμού διαδικασίας πρέπει να καταδικασθεί η Επιτροπή στο 50 % των δικαστικών εξόδων του προσφεύγοντος.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την Επιτροπή στο 50 % των δικαστικών εξόδων του προσφεύγοντος.

Schockweiler

Bosco

Joliet

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιανουαρίου 1987.

Ο γραμματέας

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος

P. Heim

F. Schockweiler